

שנה אחת - שלוש מערכות בחירות

3,993
קלפיות נגישות
מתוכן
2,287
קלפיות מיוחדות

10,631
קלפיות יוצבו בארץ
ביום הבחירות
96
קלפיות נוספות יוצבו
בנציגויות ישראל בחו"ל

3.25%
החסיתה
מהקולות הכשרים
הבחירות ה-23 ייערכו ב-
2 מרץ 2020
1 אדר
התש"ף

בבחירות לכנסת ה-23:
מספר בעלי זכות הבחירה
6,453,255
מספר רשימות
שהגישו
את
מועמדותן
30

קולות שנפסלו:
30,983
שהם כ-
0.7%
מקולות
המצביעים
3,938
קלפיות נגישות
מתוכן
2,180
קלפיות מיוחדות

בבחירות לכנסת ה-21
9 באפריל 2019
רשימות
שנבחרו:
11
מתוך רשימות
שהתמודדו:
40
32,860
קולות להשגת
מנדט אחד
משך כהונת
הכנסת
156
ימים
מספר בעלי זכות הבחירה
6,339,729
10,720
קלפיות
הוצבו בארץ
ביום הבחירות
שיעור
ההצבעה
הכללי:
68.5%

קולות שנפסלו:
28,362
שהם כ-
0.6%
מקולות
המצביעים
3,889
קלפיות נגישות
מתוכן
2,212
קלפיות מיוחדות

בבחירות לכנסת ה-22
17 בספטמבר 2019
רשימות
שנבחרו:
9
מתוך רשימות
שהתמודדו:
29
35,917
קולות להשגת
מנדט אחד
משך כהונת
הכנסת
165
ימים
מספר בעלי זכות הבחירה
6,394,030
10,788
קלפיות
הוצבו בארץ
ביום הבחירות
שיעור
ההצבעה
הכללי:
69.83%

הגבלת רשימות ומועמדים

מועמד לכנסת לא יוכל להתמודד
אם נידון למאסר בפועל של יותר מ-3 חודשים וטרם חלפו 7 שנים מיום סיום ריצוי העונש, אלא אם כן קבע יושב-ראש ועדת הבחירות המרכזית שאין עם העבירה קלון.

רשימה או מועמד לא ישתתפו בבחירות לכנסת אם יש במטרותיהם או במעשיהם אחת מאלה:

שליטת קיומה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית, הסתה לגזענות או תמיכה במאבק מזוין של מדינת אויב או של ארגון טרור במדינת ישראל.

■ בבחירות לכנסת ה-21 בג"ץ מנע את התמודדותו של מועמד אחד (מיכאל בן-ארי), ובבחירות לכנסת ה-22 של שני מועמדים (בנצי גופשטיין ובחן מרזל). בבחירות לכנסת ה-23 ועדת הבחירות המרכזית (היבה) מנעה את ההתמודדות של מועמדת אחת (היבה יזבק) ורשימת מועמדים אחת (משפט צדק), אך בג"ץ ביטל את ההחלטה ואיפשר להן להתמודד.

מי זכאי לבחור ולהיבחר?

זכאי לבחור
כל אזרח ישראלי שביום הבחירות מלאו לו 18 שנה והוא רשום בפנקס הבוחרים.

זכאי להיבחר
כל אזרח ישראלי שגילו 21 ומעלה, למעט בעלי תפקידים בכירים במגזר הציבורי, לדוגמה: רבנים ראשיים, שופטים, מבקר המדינה, הרמטכ"ל ונגיד בנק ישראל, וכן עובדי מדינה וקצינים בכירים.

הצבעה בהחיות - זכות או חובה?

בישראל ההצבעה אינה חובה, אולם ב-22 מדינות ובהן ארגנטינה, אוסטרליה, בלגיה, טורקיה, קוסטה ריקה ויוון, חובה על פי חוק אפקט את הקול.

מתי נערכות בחירות?

- הבחירות לכנסת נערכות בכל ארבע שנים, אולם במקרים שהלך ייערכו בחירות שלא במועדן הרגיל:
- הכנסת החליטה בחוק להתפזר לפני גמר תקופת כהונתה;
- הכנסת התפזרה בשל אי-קבלת חוק התקציב בתוך שלושה חודשים מיום תחילת שנת הכספים;
- ראש הממשלה פיזר את הכנסת משום שרוב חבריה התנגדו לממשלה ולא הוקמה ממשלה חלופית;
- הכנסת התפזרה בשל אי-הצלחה להרכיב ממשלה חדשה;
- התקבלה הצעת אי-אמון, והמועמד שהוצע לא הצליח להרכיב ממשלה.

כפסול, הכחירות נערכות באמצעות אחת ל-3.3 שנים. הכחירות לכנסת ה-23 יתקיימו ביום שני בשבוע לא ביום שיש, בקבוצת בחוק. בשל התנגדות עם חשש ומועדים.

מימון הוצאות בחירות של מפלגות

הוצאות הבחירות משולמות למפלגות מאוצר המדינה כדלקמן:

למפלגה שהייתה מיוצגת בכנסת היוצאת:

$$\text{מימון יחידת} + \frac{\text{מס' ח"כים בכנסת הקודמת} + \text{מס' ח"כים בכנסת הנוכחית}}{2} \times \text{יחידת מימון}$$

למפלגה שלא הייתה מיוצגת בכנסת הנוכחית:

$$\text{מימון יחידת} + \text{מס' ח"כים בכנסת הנוכחית} \times \text{יחידת מימון}$$

כיום "יחידת מימון" היא כ-1.388 מיליון ש"ח

בהחלטות הכנסת ה-21 וה-22 קיבלו האופוזיציה והאופוזיציה מהכנסת 198 מיליון ש"ח, ופירעון יח"ם, הכנסת הכנסת ה-23 ואלה ש"ח 52 חודשים.

ועדת הבחירות המרכזית

ועדת הבחירות המרכזית מופקדת על אלה:

- אישור רשימות, שמונתיהן וכינוייהן
 - הדרכת הציבור
 - פיקוח על תעמולת הבחירות
 - ארגון הבחירות מבחינה לוגיסטית
 - גיוס והכשרה של עובדי הקלפיות והוועדות
 - ארגון ספירת הקולות וחלוקת המנדטים
 - בידור משפטי של כל מעשה או מחדל הקשור לבחירות
- יושב-ראש ועדת הבחירות הוא שופט בית-המשפט העליון. בבחירות הנוכחיות יכהן בתפקיד זה שופט בית המשפט העליון ניל הנדל. שאר החברים בוועדה הם נציגי הטיעון, לפי גודלן.
- בשנים שלא נערכות בהן בחירות עובד בוועדה צוות מצומצם. בתקופת בחירות, במשך כשלושה חודשים, עובדים במטה ובוועדות האזוריות כ-1,000 איש, וביום הבחירות - כ-150 אלף עובדים.

בכל קלפי יושב מזכיר, שהוא עובד שוועדת הבחירות האזורית ממנה. רשימות מועמדים חדשות או סיעות הכנסת היוצאת שאין להן נציגים בקלפי רשאיות לשלוח משקיפים לקלפיות.

תוצאות הבחירות

ספירת הקולות

- לאחר סגירת כל קלפי חברי ועדת הקלפי סופרים את הפתקים, משמנים בטבלה את מספר הקולות שקיבלה כל רשימה, משווים את המספר למספר בעלי זכות ההצבעה בקלפי ומסכמים את התוצאות.
- התהליך נעשה בשקיפות ובהסכמה מלאה של כל עובדי הקלפי והמשקיפים.
- טעויות חשבוניות יתקנו יושב-ראש ועדת הבחירות האזורית או יושב-ראש ועדת הבחירות המרכזית.
- הרשומים והניירת נמסרים לוועדת הבחירות האזורית לבדיקה, והתוצאות מחזנות למחשב המחובר למחשבי ועדת הבחירות המרכזית.
- ועדת הבחירות המרכזית מפרסמת את תוצאות הבחירות ואת חלוקת המנדטים, והתוצאות הסופיות מתפרסמות ב"רשומות".
- התוצאות יפורסמו בתוך שמונה ימים מיום הבחירות. כשבוע לאחר פרסום תוצאות הבחירות יטיל הנשיא את תפקיד הקמת הממשלה על אחד מחברי הכנסת, לאחר התייעצות עם ראשי הסיעות.

חלוקת המנדטים בין הרשימות

- סופרים את הקולות הכשרים ומחשבים כמה קולות הם 3.25% מהם. מספר קולות זה הוא אחוז החסימה בבחירות אלו; קולות כשרים שניתנו לרשימות שלא עברו את אחוז החסימה אינם מובאים בחשבון והולכים לאיבוד.
- מחלקים את סך הקולות הכשרים שניתנו לרשימות שעברו את אחוז החסימה ב-120. תוצאת החילוק נקראת "מודד".
- מחלקים את מספר הקולות הכשרים שקיבלה כל רשימה ב"מודד" כדי לקבוע את מספר המנדטים שקיבלה. לאחר חלוקה זו עדיין נותרים כמה מנדטים לחלוקה כדי להגיע ל-120. המנדטים העודפים מחולקים על פי שיטת בדר-עופר.

טוהר הבחירות

- הצבת מצלמות בקלפיות:** יו"ר ועדת הבחירות המרכזית קבע בבחירות לכנסת ה-21 וה-22 כי אסור למפלגות ורשימות להציב מצלמות בקלפי. במקרים שבהם יש חשד לעבירות על טוהר הבחירות, רק שוטר או מפקח טוהר הבחירות (או מזכיר ועדת הקלפי שיקבל אישור לכך) יוכלו לצלם את האירוע (בכל מקרה אסור לצלם בוחר מאחורי הפרגוד). מותר להציב מצלמות בזמן ספירת הקולות.
- מפקחי טוהר הבחירות:** כ-3,000 מפקחי טוהר הבחירות פעלו בבחירות לכנסת ה-22, וכ-5,000 מפקחים יפעלו בבחירות לכנסת ה-23 (כמחצית ממספר הקלפיות בארץ). המפקחים מסיירים בין הקלפיות ביום הבחירות, מצוידים במצלמות גוף, ויכולים לצלם בעת חשד לעבירה פלילית. תוצרי הצילום יועברו למשטרה או לליעוץ המשפטי לוועדת הבחירות המרכזית. המפקחים יצלמו את הליך ספירת הקולות בקלפיות מסוימות.

לסקירת מרכז המחקר והמידע של הכנסת בנושא מימון מפלגות שלא עברו את אחוז החסימה

יום הבחירות

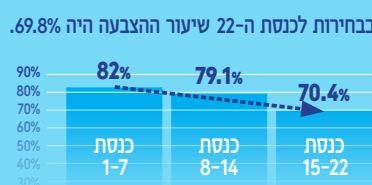
- יום הבחירות הוא יום שבתון על פי חוק, אך פועלים בו כסדרם, לפי קביעת ועדת הבחירות המרכזית, שירותי חירום, שירותים כגון חנויות מזון (עד 12:00), תחבורה ציבורית, אמצעי תקשורת, מסעדות, בתי מלון, שירותי קבורה, חניונים ותחנות דלק.
- החל מהבחירות לכנסת ה-21, התחבורה הציבורית הבין-עירונית היא חנינה ביום הבחירות.
- הקלפיות פתוחות מ-07:00 עד 22:00. ביישובים קטנים, בבתי סוהר ובבתי חולים הקלפיות פתוחות מ-08:00 עד 20:00. אפשר לסגור קלפי מוקדם יותר רק אם הצביעו כל בעלי זכות ההצבעה בה.

הצבעות מחוץ למקום הקלפי הקבוע

- חיילים, שליחי משרד החוץ, עובדי מדינה בחו"ל, שליחי המוסדות הציוניים, מאושפזים בבתי חולים, נשים השוהות במעון לנשים מוכות, אסירים ועצורים ואזרחים בעלי מוגבלויות השוהים דרך קבע במוסדות מסוימים רשאים להצביע בהסדרי הצבעה מיוחדים במעטפות כפולות.
- חלק מהקלפיות הרגילות הן נגישות למי שניידותם מוגבלת, וההצבעה בהן היא הצבעה רגילה. מתוכן, יש קלפיות מיוחדות שבהן גם מי שאינו רשום בקלפי יכול להצביע בהצבעה מיוחדת במעטפה כפולה.
- שוטרים רשאים להצביע בכל קלפי, אולם עליהם לבוא במדים (אלא אם כן אישרה משטרת ישראל הצבעה שלא במדים) ולהציג תעודת זהות או אמצעי זיהוי אחר ותעודת הצבעה מיוחדת.

זיהוי כוח כחבר באמצעות תעודת זהות אלא תלונות אינו אפשרי, אלא אם כן רשם כתעודה שר הפנים אישר שהיא תהיה אלא תלונה. אישור כזה הוא נדיר, וניתן לרשם מוסלמיות הפוטות רשום.

שיעור ההצבעה בבחירות לכנסת נתון במגמת ירידה לאורך השנים

לסקירת מרכז המחקר והמידע בנושא כלים להעלאת שיעור ההצבעה ובנושא בחירות ממוחשבות

ייצוג לנשים בבחירות לכנסת

* לכנסת ה-21 וה-22 נבחרו שתי רשימות ללא נשים כלל.

* בכנסת ה-21 ובכנסת ה-22 הייתה רשימה אחת שבראשותה אישה (רשימה שונה בכל כנסת).

בסך הכל נבחרו
29 נשים
לכנסת ה-21,
28 נשים
לכנסת ה-22

לסקירת מרכז המחקר והמידע של הכנסת בנושא הפצת מידע כוזב ותקיפות סייבר לשם השפעה על בחירות

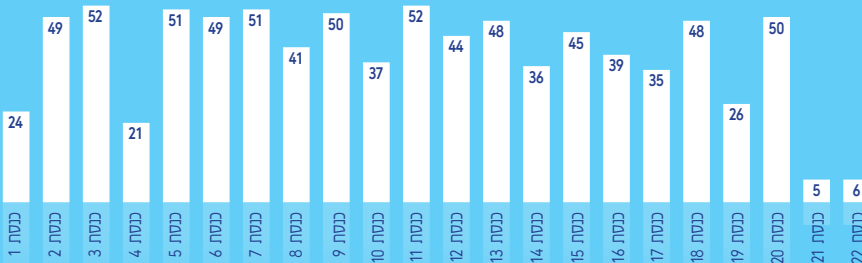
חשדות לזיופים בבחירות:

בבחירות לכנסת ה-21 היו חשדות לזיופים בבחירות, ונפתחו חקירות פליליות בחלק מהמקרים. לקראת הבחירות לכנסת ה-22 הוקם צוות מיוחד בפרקליטות המדינה בנוגע לאכיפת עבירות בבחירות. בבחירות לכנסת ה-22 שוב עלו חשדות לזיופים בבחירות, הן ביום הבחירות והן בעקבות ספירת הקולות. לאחר בדיקה, 6 קלפיות נפסלו לחלוטין ולא נכללו בתוצאות הסופיות, ו-7 קלפיות נפסלו חלקית. כמו כן, אותרו מאות מקרים של בוחרים שהצביעו הן במעטפות כפולות והן בקלפי שבה הם רשומים; אותרו מקרים של בוחרים שהיו אמורים להיות בחו"ל ביום הבחירות אך הצביעו בקלפיות שלהם בארץ; דווחו אי-סדרים בהתנהלותן של ועדות קלפי שונות. בחלק מהמקרים נפתחו חקירות פליליות.

לקראת הבחירות לכנסת ה-21 קבע יו"ר ועדת הבחירות המרכזית השופט מלצר שא תפאולה באינטרנט וברשתות החברתיות צריכה להיות מאוּפָּה ואסור שתפיץ אנונימיות.

משך כהונת הכנסת בחודשים

הכנסת הארוכה ביותר הייתה הכנסת השלישית, שכינה כ-4.3 שנים (1,568 ימים). משך הכהונה של שתי הכנסות האחרונות (הכנסת ה-21 והכנסת ה-22) היה הקצר ביותר בתולדות הכנסת: 156 ו-165 ימים בהתאמה.

קולות פסולים

בבחירות לכנסת השביעית נפסלו יותר מ-60,000 קולות - 4.2% מקולות המצביעים. בבדיקה עלה שכ-60% מהם נפסלו בשל הכנסת שני פתקים זהים או יותר לאותה מעטפת הצבעה. לפיכך, במאי 1973 אישרה הכנסת תיקון לחוק הבחירות שלפיו מעטפת הצבעה שבה שני פתקים זהים לא תיפסל. במערכות הבחירות הבאות היה שיעור הקולות הפסולים קטן במידה ניכרת - 1.4% בממוצע. ב-2017 תוקן החוק ונקבע שמעטפה שבה שלושה פתקים זהים לא תיפסל.

פתק לבן	פתק ששומן בו דבר מה שאינו אות הרשימה או כינויה
פתק במעטפה שעליה סימן העלול לזהות את המצביע	פתק ששומן בו דבר מה שלא בעט כחול
מעטפה שבה שני פתקים שונים או יותר	מעטפה שבה יותר משלושה פתקים זהים
מעטפה שאינה המעטפה שסיפקה הוועדה המרכזית	מעטפה שאין עליה חתימה של שני חברי ועדת הקלפי

ספירת הקולות במעטפות כפולות

המעטפות הכפולות מהקלפיות המיוחדות מגיעות לכנסת סגורות, ושם נבדקות על פי מספרי הזהות של המצביעים הרשומים עליהן. בכנסת מוודאים ששם המצביע לא נמחק מרשימת הבוחרים של הקלפי שבה הוא רשום (אם שמו נמחק, הרי הוא הצביע פעמיים ובזה עבר עבירה פלילית). את מעטפות ההצבעה הפנימיות מעבירים לוועדות קלפי הפועלות לשם כך בכנסת. הספירה נעשית כבכל קלפי רגילה.

לסקירת מרכז המחקר והמידע של הכנסת בנושא הצבעה במעטפות כפולות

לקסיקון הבחירות

פנקס הבוחרים - פנקס הבוחרים הוא רשימת בעלי זכות הבחירה לכנסת. משרד הפנים עורך ומעדכן אותו דרך קבע. הפנקס נסגר 54 יום לפני הבחירות, ורשומים בו כל אזרחי המדינה שימלאו להם 18 עד ליום הבחירות.

אחוז החסימה - סף החסימה החוקי הוא שיעור מסוים מכלל הקולות הכשרים שרשימה חייבת לקבל כדי להיכנס לכנסת. זו ההגבלה היחידה על כניסתה של רשימה שהשתתפה בבחירות לכנסת, ומטרתה לצמצם את מספר המפלגות המיוצגות בכנסת ולהבטיח שבכל סיעה יהיה מספר חברים מינימלי שנקבע בחוק.

הסכם עודפים - הסכם בין שתי רשימות לצירוף עודפי הקולות שלהן לאחר חלוקת המנדטים הראשונה כדי להגדיל את סיכוייהן לזכות במושב נוסף. הסכם העודפים צריך להיחתם ולהתפרסם לפני הבחירות.

שיטת בדר-עופר - שיטה לחלוקת המנדטים הנוותרים לאחר החלוקה הראשונה עד ל-120 מנדטים; מוכרת בעולם כשיטת האגנבאך-בישוף (דה-הונט). השיטה מבוססת על חישוב "מודד רשימה".

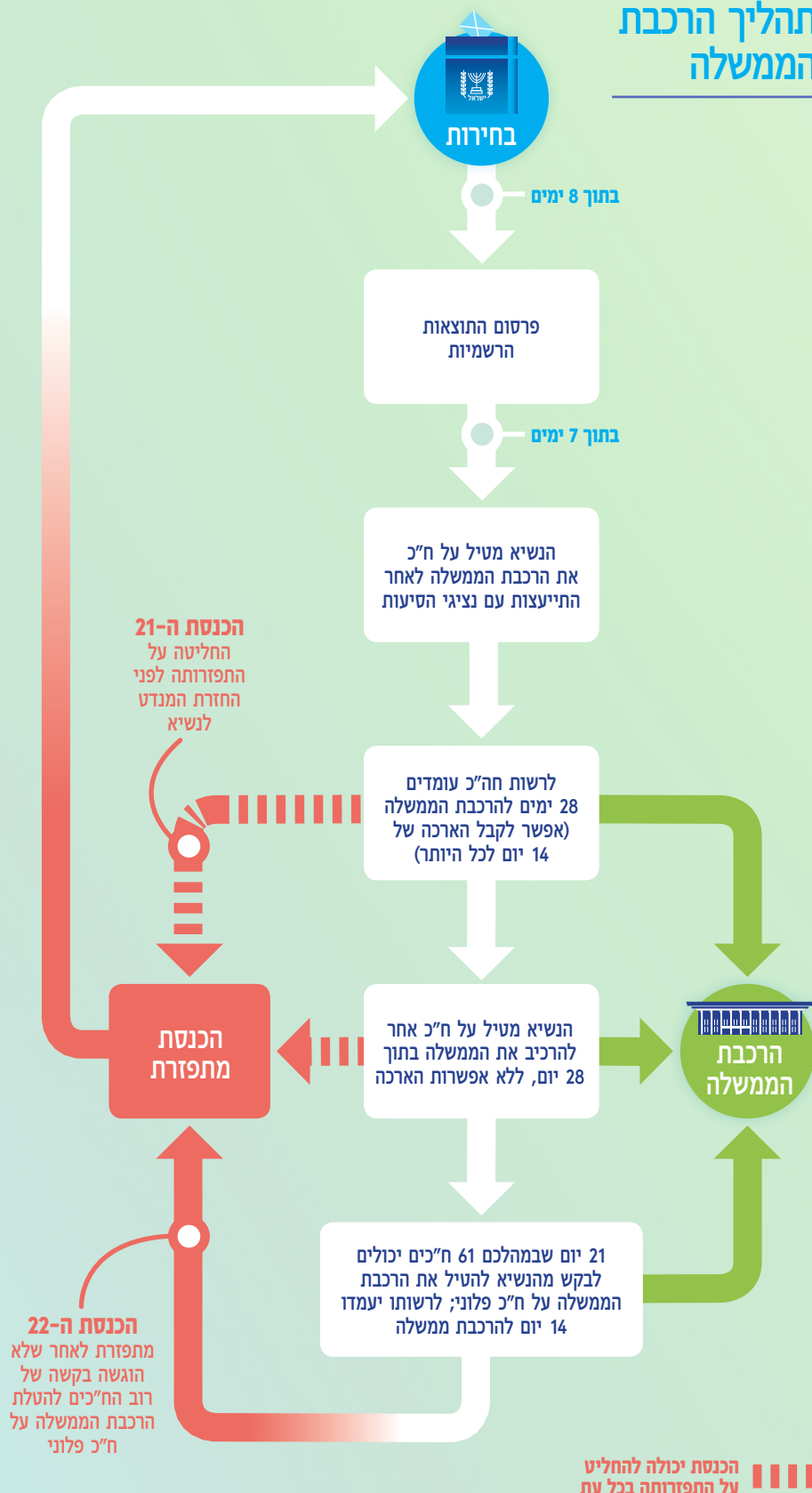
מספר הקולות הכשרים שקיבלה רשימה

מספר המנדטים + 1

רשימה שקיבלה את מודד הרשימה הגדול ביותר זוכה במנדט נוסף. החישוב נעשה שוב ושוב עד לחלוקת כל המנדטים, עד שמגיעים ל-120.

הכנסת היוצאת מכהנת ע"א אכינוס הכנסת החדשה. הכנסת תתכנס אישיבתה הראשונה ביום ה-14 שלאחר יום הבחירות בשעה 16:00.

תהליך הרכבת הממשלה

הכנסת יכולה להחליט על התפזרותה בכל עת

לראשונה בכנסת

בחירות שלישיות בתוך שנה

הכנסת השנייה ברציפות שלא הביעה אמון בממשלה חדשה

נשבר שיא משך כהונתה של ממשלת מעבר בישראל שלא זוכה לאמון הכנסת

לראשונה, הכנסת פוזרה לאחר שמוצו, ללא הצלחה, כל האפשרויות להרכבת ממשלה

מנצלים את יום השבתון

- התחבורה הציבורית הבין-עירונית תהיה חיונה מערב יום הבחירות ועד לתום השירות ביום הבחירות, במימון ועדת הבחירות המרכזית בעלות של 3.5 מיליון ש"ח.
- ברכבת ישראל נסעו ביום הבחירות לכנסת ה-22 למעלה מ-200,000 נוסעים עם כרטיס יום בחירות, נוסף על 100,000 נוסעים בכרטיס מנוי רגיל.
- כ-63,000 מטיילים ביקרו בשמורות הטבע והגנים הלאומיים בחשלום וכ-50,000 מטיילים ביקרו באתרים שבהם אין תשלום ביום הבחירות לכנסת ה-22.
- על פי איגוד לשכות המסחר, בימי הבחירות הקודמים הפדיון בענפי המסחר והשירותים היה גבוה בכ-5% מאשר הממוצע היומי, ובסה"כ כמיליארד ש"ח.
- על פי הממונה הראשית על יחסי עבודה, השתרש נוהג שלפיו עובד שעבד ביום השבתון יהיה זכאי לשכר בשיעור של 200% משכרו הרגיל.

לראשונה, על פי החלטתה של הכנסת ה-22, עובדים צריכים בעלי הסמכות שצוברים כרטיס ביום הבחירות יורחבו מהכסף, ולא יקבלו שכר כפול כגון עובדי בנק השבתון.

אבל קודם כול -
הולכים להצביע!

מקורות: דיסקין אברהם וחנה, כיצד בוחרים: שיטות של בחירות פרלמנטריות, מכון ירושלים לחקר ישראל, ירושלים 1998 ■ הרמן תמר, ממשיך ופוליטיקה במדינת ישראל: הבחירות בישראל, האוניברסיטה הפתוחה, תל-אביב 1988 ■ מייזליש שאול, יהדות: אנציקלופדיה למושגים, אישים ומסורת ישראל, ידיעות אחרונות - ספרי חמד, תל-אביב 1991 ■ רובינשטיין אמנון ומדינה ברק, המשפט החוקתי של מדינת ישראל, מהדורה 1, הוצאת שוקן, ירושלים 2005 ■ הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, בחירות והכנסת - שנתון סטטיסטי לישראל, 2019 ■ ועדת הבחירות המרכזית ■ www.bechirot.gov.il ■ www.idea.int ■ The International Institute for Democracy and Electoral Assistance, www.idea.int ■ עו"ד ליבנה דין, יועמ"ש ועדת הבחירות המרכזית ■ עו"ד שניר תום, עוזר ליועמ"ש ועדת הבחירות המרכזית ■ לנקרי סימה, ועדת הבחירות המרכזית ■ גרינברג אבי, ראש מדור בכיר הוצאות ותשלומים, חשבות הכנסת ■ עו"ד ברודסקי לוי נועה, הלשכה משפטית של הכנסת ■ עו"ד בן שבת נעה, הלשכה המשפטית של הכנסת ■ מני ישראל, סמנכ"ל כלכלה ומיסים, איגוד לשכות המסחר ■ אשד עמנואל, מנהל אגף מבקרים, רשות הטבע והגנים

הכנה ועדכון: אילה אליהו, שירי ספקטור בן-ארי, מרכז המחקר והמידע של הכנסת | עריכה לשונית: מערכת דברי הכנסת | עיצוב: מחלקת הדפוס והפרסומים של הכנסת